

45,400 Rd. Nu veed jeg vel, at dette var en Følge af en foreløbig Lov, der var udstedt i 1857 under Pengetrifen; men jeg vil dog sige, at netop for at slige foreløbige Love ikke skulle være saa lette at udstede, var det maasse rigtigst at sætte en bestemt Grændse, nemlig 6 pCt.; jeg tror ikke, at man kan sige Andet, i alt Fald under ordinære Forhold, end at for dem, der ere nødte til at give mere end 6 pCt., er det i Virkeligheden kun Galgenfrist at laane Penge. Naar man vedblivende afmærker os med, at det at ville holde paa en bunden Rente er noget saa forfærdelig Uklart, Noget, man kun kan tænke sig i visse Slags Folks Hoveder, saa skal jeg til det, jeg allerede har sagt, tilføie, at dette ingenlunde er afgjort. Det kan være, at theoretiske Statsøkonomer have afgjort det, men fordi de have slaaet det fast, dermed er det ingenlunde afgjort. Man siger, at det er en Indskrænkning i Friheden, men det maa man jo sige overhovedet om alle Love, at de ere en Indskrænkning i Friheden. Man siger, at det er en Indskrænkning i Kontraktfriheden, men det ærede Medlem var selv forleden med til at stemme for et Lovforslag, i hvilket det hed, at, selv om der var bestemt anderledes i Kontrakten, skulde det dog ikke gjælde; det var Loven om Tagten og Fredning af visse nyttige Dyr, saa at man ser, at dette ingenlunde er Noget, der hører til Sjældenhederne. Jeg behøver jo ogsaa blot at minde om Lovene vedrørende Fæstevæsenet, hvori det ofte bestemmes, at, hvis der vedtages anderledes i Fæstekontrakten, end der er fastsat i Loven, har det ingen Gyldighed. Det forekommer mig derfor ikke, at dette har Noget at sige. Naar man siger, at Penge ere Varer, saa har det ærede Medlem for Holstebro Madfen givet adskillige gode Grunde for, at dette ikke er Tilfældet, ialfald ikke paa samme Maade som andre Varer. Jeg skal til de Grunde, som han har anført, endnu kun sige Et. Jeg veed vel, at man siger, at man saa ogsaa skulde sætte Pris paa Æg, Smør, Korn og Sigt, at man ligesaa godt

kunde sætte en fast Pris paa disse Ting som paa Penge. Men jeg skal gjøre opmærksom paa, at der dog er en meget væsentlig Forskjel, idet vi nemlig for Penge have en Møntfod, men man kan ikke paa samme Maade maale Korn og andre Varers Godhed og sige, at saa og saa godt skal det være for at have den Pris. Penge ere altsaa ikke i samme Grad Varer som andre Varer; Penge have en bestemt Møntfod, en bestemt Godhed. Man kan altsaa ikke uden videre anse dette som fastslaaet eller betragte det som en Sætning, der allerede er bevist; thi det paastaar jeg, at den ingenlunde er. Nu siger man vel, at vi hellere maa faa Rentefrihed end have dette Bevillingsvæsen. Jeg skal indrømme, at jeg ingenlunde er nogen Ven af Bevillingsvæsenet, og jeg skal gaa endnu videre og sige, at det, at Bevillingsvæsenet blev indført i 1855, skyldtes Rigsdagen. Som man vil vide, havde vi ogsaa Bevillingsvæsenet under de ekstraordinære Forhold i 1814, da der var den store Pengeangel. Dette Forhold blev ved til 1833, da det blev afskaffet; men 1842 vendte det paa ny tilbage. Regjeringen var imidlertid bleven saa kjed af dette Bevillingsvæsen, at den ønskede det afskaffet og foreslog derfor, at Renten for Laan udenfor faste Eiendomme skulde gives frit, medens det derimod skulde vedblive for Laan i faste Eiendomme. Nu var der dengang i Rigsdagen en Slags Mani for Rentefrihed, og da Mange i Bevillingsvæsenet saa en Overgang til Rentefrihed — og jeg skal indrømme, at det ogsaa er en Slags Overgang til Rentefrihed —, saa tror jeg, at dette var en Marsag til, at Bevillingsvæsenet blev sat ind i Loven. Jeg er som sagt ingenlunde nogen synderlig Ven af Bevillingsvæsenet, og jeg kan derfor meget godt forstaa, at man senere har søgt at komme bort derfra, f. Ex. ved det Lovforslag, der blev forelagt i 1858, og som gif meget videre, end vi her foreslaa, ja endogsaa videre, end vi ere gaaede i vort Forslag under Nr. 3, nemlig saa vidt, at der